

EUROOPA KOHTU OTSUS

27. oktoober 1982*

[...]

Liidetud kohtuasjades 35 ja 36/82,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Hoge Raad der Nederlanden'i (Madalmaade ülemkohus) poolt esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas ajutiste meetmete kohaldamise menetluses järgmiste poolte vahel:

Elestina Esselina Christina Morson

(1) Madalmaad,

(2) Plaatselijke Politie (kohalik politsei) **ülem Vreemdelingenwet'i** (välismaalaste seadus) **mõistes,**

ja

Sewradjie Jhanjan

Madalmaad,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artikli 177 kolmanda lõigu ja nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) (EÜT 1968, L 257, lk 2) artikli 10 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed A. O'Keefe ja U. Everling, kohtunikud P. Pescatore, Lord Mackenzie Stuart, G. Bosco ja T. Koopmans,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

* Kohtumenetluse keel – hollandi.

1. 15. jaanuari 1982 aasta otsustega, mis saabusid Euroopa Kohtusse 21. jaanuaril 1982, esitas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade ülemkohus) EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kaks mõlemas liidetud kohtuasjas samasugust eelotsuse küsimust esiteks EMÜ asutamislepingu artikli 177 kolmanda lõigu ja teiseks nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) (EÜT 1968 L 257, lk 2) artikli 10 tõlgendamise kohta.

2. Põhikohtuasja hagejad, Suriname kodanikud pr Morson ja pr Jhanjan taotlesid Madalmaade elamisluba, et asuda elama vastavalt koos tütre ja pojaga, kes on Madalmaade kodanikud ja kelle ülalpeetavad hagejad on. Vastavalt Euroopa Kohtule esitatud dokumentidele töötavad tütar ja poeg Madalmaades, kuid nad ei ole kunagi töötanud muus liikmesriigis. Justiitsminister keeldus taotlusi rahuldamast, seepeale esitasid pr Morson ja pr Jhanjan talle taotluse otsuse läbivaatamiseks.

3. Üldjuhul peatatakse välismaalasi käsitlevate Madalmaade õigusaktide kohaselt selliste kaebuste alusel väljasaatmiskorraldused. Kuid justiitsminister võib keelduda sellistele kaebustele peatava mõju andmisest ja sel juhul võib Euroopa Kohtule või pädevale kohtunikule esitada ajutiste meetmete kohaldamise taotluse. Asjakohase ajutiste meetmete kohaldamise menetluse suhtes kohaldatakse Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering'i (Madalmaade tsiviilkohtumenetluse seadustik) artikleid 289–297 ning artiklis 292 on sätestatud, et „ajutiselt täitmisele pööratud otsused ei tohi mõjutada põhikohtuasja”.

4. Käesolevas kohtuasjas taotlesid põhikohtuasja hagejad ajutiste meetmete kohaldamise menetlust, mis ei lubaks Madalmaadel neid välja saata vähemalt nii kaua, kuni kõrgeima astme kohus on nende kaebuse osas otsuse teinud. Nad tuginesid eespool viidatud määruse nr 1612/68 artikli 10 lõikele 1, millega antakse teatavatele töötajate perekonnaliikmetele, sealhulgas ülalpeetavatele sugulastele ülenevas liinis, õigus asuda elama töötaja juurde, kui ta on ühe liikmesriigi kodanik ja töötab teise liikmesriigi territooriumil. Samuti tuginesid nad EMÜ asutamislepingu artiklites 7 ja 48 sisalduvale diskrimineerimiskeelule.

5. Hoge Raad, millele pr Morson ja pr Jhanjan esitasid edasikaebused õigusküsimuses ajutiste meetmete kohaldamise menetluses, oli seisukohal, et otsus sõltub ühenduse õiguse sätete tõlgendamisest, ning esitas järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas ajutiste meetmete kohaldamise menetluse taotlemisel on Hoge Raad Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 177 kolmanda lõigu alusel kohustatud esitama Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse, kui õigusküsimuse edasikaebuses tõstatatakse tõlgendamise küsimus nimetatud artikli esimese lõigu mõistes, võttes arvesse asjaolu, et Hoge Raad'i otsus ajutiste meetmete kohaldamise menetluse kohta ei ole hiljem kohtuasja põhiküsimust käsitlema asuva kohtu jaoks siduv? Kui sellele küsimusele ei saa üldiselt eitavalt või jaatavalt vastata, siis milliste asjaolude alusel määratakse kindlaks, kas sellist kohustust peaks pidama eksisteerivaks?

2. Kas nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) artiklis 10 välistatakse koostoimes teiste

ühenduse õigusnormidega või ilma nendeta liikmesriigi keeldumine võtta vastu määruse artikli 10 lõikes 1 nimetatud töötaja sugulane, kui töötaja töötab selle liikmesriigi territooriumil, kus sugulane soovib tema juurde elama asuda, kui töötajal on töökoha riigi kodakondsus ja sugulasel on muu riigi kodakondsus?”

Esimene küsimus

6. Sisuliselt soovitakse esimese küsimusega teada, kas EMÜ asutamislepingu artikli 177 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada selliselt, et liikmesriigi kohus, mille otsuste peale ei saa riikliku õiguse järgi edasi kaevata, peab vastavalt nimetatud artikli esimeses lõigus viidatule esitama Euroopa Kohtule küsimuse tõlgendamise kohta, kui küsimus esitatakse ajutiste meetmete kohaldamise menetluses ja tehtav otsus ei ole siduv hiljem asja põhiküsimust käsitlema asuva kohtu jaoks, isegi kui nimetatud kohus kuulub erinevasse kohtualluvuse süsteemi.

7. Artikli 177 teises lõigus on sätestatud, et liikmesriigi kohus, millele esitatakse nimetatud artikli esimeses lõigus nimetatud küsimus tõlgendamise või kehtivuse kohta, võib taotleda Euroopa Kohtult selles küsimuses eelotsust, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada. Siiski on artikli 177 kolmandas lõigus sätestatud, et kui selline küsimus kerkib üles riiklikus kohtus, mille otsuste peale ei saa riikliku õiguse järgi edasi kaevata, peab nimetatud kohus saatma asja Euroopa Kohtusse.

8. Nagu Euroopa Kohus on oma 24. mai 1977. aasta otsuses 107/76: Hoffmann – La Roche (EKL 1977, lk 957) juba leidnud, on artikli 177 eesmärk tagada ühenduse õiguse ühtne tõlgendamine ja kohaldamine kõikides liikmesriikides. Sellise seisukoha alusel on artikli 177 kolmanda lõigu konkreetne eesmärk vältida ühenduse õiguse eeskirjadele mitte vastava riikliku kohtupraktika tekkimist liikmesriikides. Sellest eesmärgist tulenevaid nõudeid vaadeldakse kokkuvõtliku menetluse ja kiirmenetluse suhtes, nagu käesoleva asja korral, kus tavapärase menetlus põhiküsimuses, mis võimaldab uuesti analüüsida ühenduse õiguse küsimusi, mille kohta on kokkuvõtlikus menetluses ajutiselt otsus tehtud, peab olema algatatud kõikide asjaolude korral või vaidluse kaotanud poole nõudmise korral.

9. Seega on artikli 177 kolmanda lõigu aluseks olev konkreetne eesmärk täidetud, kui kohustust esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused kohaldatakse menetluse kontekstis põhiküsimuse osas, isegi kui hagi arutatakse kohtutes, mis kuuluvad kohtualluvuse süsteemi, mis erineb ajutiste meetmete kohaldamise menetlust läbi viivast süsteemist, tingimusel, et artikli 177 kohaselt on Euroopa Kohtule siiski võimalik esitada ühenduse õiguse kohta tekkivaid küsimusi.

10. Vastus Hoge Raad'i esimesele küsimusele peab seega olema järgmine: EMÜ asutamislepingu artikli 177 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada sellises tähenduses, et riiklik kohus, mille otsuste peale ei saa riikliku õiguse järgi edasi kaevata, ei pea esitama Euroopa Kohtule küsimust nimetatud artikli esimeses lõigus viidatud tõlgendamise kohta, kui küsimus tõstatatakse ajutiste meetmete kohaldamise menetluses ja tehtav otsus ei ole siduv hiljem asja põhiküsimust käsitlema asuva kohtu jaoks, tingimusel, et igal poolel on

õigus algatada menetlus või nõuda menetluse algatamist asja põhiküsimuses ka teise kohtualluvuse süsteemi kohtutes ja et sellise menetluse ajal võidakse ajutiselt otsustatud ühenduse õigust käsitlevat küsimust kokkuvõtlikus menetluses uuesti analüüsida ning selle võib esitada Euroopa Kohtusse vastavalt artiklile 177.

Teine küsimus

11. Sisuliselt soovitakse teise küsimusega teada, kas ja millistel asjaoludel on ühenduse õiguses keelatud liikmesriigil keelduda liikmesriigi territooriumil töötava töötaja sugulase lubamisest vastavalt eespool viidatud määruse nr 1612/68 artiklis 10 osutatule siseneda selle riigi territooriumile või seal elada, kui töötajal on selle riigi kodakondsus ja sugulasel kolmanda riigi kodakondsus.

12. Asutamislepingu artiklis 48 on sätestatud, et töötajate liikumisvabadus ühenduse piires nõuab igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist. Eespool viidatud nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) artiklis 10 on sätestatud, et töötaja perekonna teatavatel liikmetel, sealhulgas ülalpeetavatel sugulasel ülenevas liinis, on sõltumata kodakondsusest „õigus asuda elama töötaja juurde, kes on ühe liikmesriigi kodanik ja kes töötab teise liikmesriigi territooriumil”.

13. Et nimetatud säte ei hõlma seisukohta sellise töötaja ülalpeetavate sugulaste kohta, kes on selle liikmesriigi kodanik, mille territooriumil ta töötab, sõltub eelotsuse küsimuse vastus sellest, kas sätete kontekstist ja nende asetusest ühenduse õigussüsteemis kui tervikus võib järeldada, et neil on õigus riiki siseneda ja seal elada.

14. Selles osas tuginevad põhikohtuasja hagejad eeskirjale, millega keelatakse kodakondsusel põhinev diskrimineerimine, mida on asutamislepingu artiklis 7 üldiselt käsitletud ja millele artiklis 48 on antud konkreetne väljendus.

15. Siiski on selge, et artiklitele 7 ja 48 võib tugineda vaid juhul, kui kõnealune kohtuasi kuulub ühenduse õiguse kohaldamisalasse, mis käesolevas kohtuasjas on seotud töötajate liikumisvabadusega ühenduse piires. Selline järeldus ei tulene mitte ainult nimetatud artiklite sõnastusest, vaid on kooskõlas ka nende eesmärgiga, mis seisneb abi osutamises kõikide takistuste kaotamisel, et rajada ühisturg, kus liikmesriikide kodanikel on nende riikide territooriumidel liikumisvabadus majandustegevusega tegelemiseks.

16. Eeltoodust tulenevalt ei saa asutamislepingu sätteid töötajate liikumisvabaduse kohta ja nende rakendamiseks vastu võetud eeskirju kohaldada kohtuasjade suhtes, kus ei esine tegurit, mis seob neid ühenduse õigusega reguleeritud olukordadega.

17. Selline juhtum esineb kahtlemata nende töötajate puhul, kes ei ole varem ühenduse piires vabalt liikumise õigust kasutanud.

18. Vastus teisele Hoge Raad'i küsimusele on seega selline, et ühenduse õigusega ei ole keelatud liikmesriigil keelduda vastavalt nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) artiklis 10 osutatule lubamast liikmesriigi territooriumil töötava töötaja, kes ei ole varem ühenduse piires vabalt liikumise õigust kasutanud, sugulasel siseneda selle riigi territooriumile või seal elada, kui töötajal on selle riigi kodakondsus ja sugulasel kolmanda riigi kodakondsus.

Kohtukulud

19. Madalmaade ja Ühendkuningriigi valitsuse ning komisjoni poolt Euroopa Kohtule märkuste esitamisel kantud kulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus riiklikus kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Hoge Raad der Nederlanden'i 15. jaanuari 1982. aasta otsustega esitatud küsimustele, otsustab:

1. EMÜ asutamislepingu artikli 177 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada sellises tähenduses, et riiklik kohus, mille otsuste peale ei saa riikliku õiguse järgi edasi kaevata, ei pea esitama Euroopa Kohtule küsimust nimetatud artikli esimeses lõigus viidatud tõlgendamise kohta, kui küsimus tõstatatakse ajutiste meetmete kohaldamise menetluses ja tehtav otsus ei ole siduv hiljem asja põhiküsimust käsitlema asuva kohtu jaoks, tingimusel, et igal poolel on õigus algatada menetlus või nõuda menetluse algatamist asja põhiküsimuses ka teise kohtualluvuse süsteemi kohtutes ja et sellise menetluse ajal võidakse ajutiselt otsustatud ühenduse õigust käsitlevat küsimust kokkuvõtlikus menetluses uuesti analüüsida ning selle võib esitada Euroopa Kohtusse vastavalt artiklile 177.

2. Ühenduse õigusega ei ole keelatud liikmesriigil keelduda vastavalt nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse nr 1612/68 (töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires) artiklis 10 osutatule lubamast liikmesriigi territooriumil töötava töötaja, kes ei ole varem ühenduse piires vabalt liikumise õigust kasutanud, sugulasel siseneda selle riigi territooriumile või seal elada, kui töötajal on selle riigi kodakondsus ja sugulasel kolmanda riigi kodakondsus.

Pescatore

Mackenzie Stuart

Bosco

Koopmans

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. oktoobril 1982 Luxembourgis.

Kohtusekretäri nimel

Vanemametnik

H. A. Rühl

President

J. Mertens de Wilmars